

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

Kohteen nimi:	KIRKONKYLÄNKOSKI	Piirustus nro:t:	VIO 6259/1
Selostuksen laati:	Jaakko Heinonen Projektipäällikkö	pvm:	pp.kk.vvvv
Selostuksen hyväksyi:	N.N Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö	pvm:	pp.kk.vvvv
	Maankäyttöjohtaja/ Kaupunkiympäristölautakunta	pvm:	pp.kk.vvvv

Kohde Helsingin kaupungin puolella Kirkonkylänkoski sijaitsee Suutarilan (40.) kaupunginosassa osa-alueella Siltämäki. Helsingin ranta-alue on osa Siltämäen aluepuistoa. Vantaan puolella Kirkonkylänkoski sijaitsee Helsingin pitäjän kirkonkylän kaupunginosassa. Suunnittelualue sijaitsee sekä Helsingin että Vantaan kaupunkien alueella. Kirkonkylänkosken pato sijaitsee Kirkonkylänkoskessa.

Helsingin puolella suunnittelualue on voimassa olevassa asemakaavassa nro 6528 (tullut voimaan 26.10.1971) merkitty puistoalueeksi (P) sekä vesialueeksi. Osalla vesialuetta ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Padolla tai muilla rakenteilla ei ole suojelumerkintää Helsingin puolella. Kirkonkylänkosken puistosuunnitelma on esitetty piirustuksessa VIO 6259/1.

Helsingin ja Vantaan kaupunkien raja sijoittuu Keravanjoen vesialueelle. Padon ja sen rakenteet omistavat molemmat kaupungit yhdessä.

Puistosuunnitelma on voimassa olevan asemakaavan mukainen.

Lähtökohdat ja tavoitteet

Kirkonkylänkoski on Keravanjoen alin koskialue. Suunnittelualue ulottuu noin 200 metrin etäisyydelle padon ala- ja ylävirran puolelle. Suunnittelualue sisältää vesialueen ja sen välittömässä läheisyydessä olevat ranta-alueet. Rannoilla suunnittelualue rajautuu nykyisiin ulkoilureitteihin.

Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on noin 47 000 m², josta Helsingin kaupungin aluetta on noin 23 000 m².

Kirkonkylänkosken pato on rakennettu Keravanjokeen 1840-luvulla. Padon yhteydessä on toiminut Vantaan kaupungin puolelle sijoittuva Kirkonkylänkosken mylly. Vantaan kaupunki on luokitellut myllyn ja padon kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittäviksi R1-kohteiksi. Padon etelälaidassa Helsingin kaupungin alueella sijaistaa 1990-luvulla rakennetut betoniset kalaportaat. Padon ylävirran puolelle on muodostunut patoallas.

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

Suunnittelualue on pääasiassa avointa pelto-, niitty- ja nurmialuetta. Kirkonkylänkosken padon alavirran puoli on puustoinen ja suojaisa koskialue, jonka vesialueella sijaitsee useita pieniä puustoisia saaria. Vanhojen ilmakuvioiden perusteella koskialue on ollut suhteellisen luonnontilaisena pitkään, mutta puustoisuus on vaihdellut suuresti vuosien varrella. Nykytilassaan koskialue on padon alapuolella rehevää, tiheää ja tulvavaikutteista jokivarsilehtoa. Puusto on monipuolista lehtipuulajistoa ja iältään melko nuorta, noin 30–60-vuotiasta. Lahopuuta on melko vähän.

Kirkonkylänkosken alue ympäristöineen on Helsingin kaupungin puolella määritelty arvokkaaksi kasvillisuus-, metsä-, lintu- ja luontokohteeksi. Keravanjoki keskisuurena savimaiden jokena on Helsingissä määritelty erittäin uhanalaiseksi ja silmälläpidettäväksi luontotyyppiä. Kirkonkylänkosken ja Keravanjoen rantojen kautta kulkee alueellinen metsä- ja puustoinen yhteys ja alue on osa niittyverkostoa. Kohteessa esiintyy paljon haitallisia vieraslajeja.

Keravanjoessa esiintyvälle erittäin uhanalaiselle taimenelle Kirkonkylänkosken pato aiheuttaa haittaa kutuvaelluksilla. Pato ei täysin estä etenkin isojen kalojen vaelusta, mutta patorakennelma hidastaa matkaa ja osa kaloista loukkaantuu patoa ohittaessa tai ylittäessä. Patoon on 1990-luvulla rakennettu betoniset kalaportaat, jotka eivät ole toimineet halutulla tavalla. Taimenen lisäksi pato hankaloittaa muiden vesieläinten, kuten saukon, muiden kalalajien ja äyriäisten liikkumismahdollisuuksia jokiuomassa. Kirkonkylänkoskella kalastus on kielletty kosken alueella 200 metrin etäisyydellä kalaportaasta.

Kirkonkylänkosken alueelta tunnetaan havaintoja saukosta, kirjojokikorennosta sekä vuollejokisimpukasta, jotka ovat EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteen lajeja ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen ovat luonnonsuojelulain nojalla kiellettyä.

Puistosuunnitelmaa on edeltänyt Kirkonkylänkosken esiselvitystyö, jossa laadittu vaihtoehto 2 on valittu jatkosuunnittelun lähtökohdaksi (Vantaan kaupungin tekninen lautakunta 18.8.2021 §13). Suunnitteluratkaisuja on tarkennettu puistosuunnitteluvaiheessa uusien lähtötietojen ja selvitysten tulosten myötä. Merkittävimpiä asioita ovat olleet purettavan patojakson leveyden ja ranta-alueiden virkistyskäytön periaatteiden tarkentuminen.

Puistosuunnitelman lähtökohtana on ollut mahdollistaa kalaston ja muun vesieliösten vapaa kulku Kirkonkylänkosken padon muodostaman esteen ohitse. Lisäksi tavoitteena on ollut padon ja siihen liittyvän Kirkonkylänkosken myllyn rakennushistoriallisen arvon sekä alueen luonto- ja kulttuurimaiseman arvojen säilyttäminen. Puistosuunnitelman laatimisen yhteydessä on suunniteltu myös alueen virkistyskäyttömahdollisuuksien kehittämistä.

Suunnitelman sisältö

Kirkonkylänkosken patoa puretaan noin 11 metrin matkalta Vantaan puolella ja purkukohtaan yläpuolelle rakennetaan luonnonmukainen tekokoski sekä pohjakynnys. Padon purettavaa osuutta ei ole asemakaavassa suojeltu. Pohjakynnys ulottuu se-

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS

kä Helsingin että Vantaan kaupunkien alueelle. Pohjakynnys ylläpitää vedenpinnan korkeutta nykyisellään Kirkonkylänkosken ylävirran puolella ja toimii kosken niskan. Nykyiset Helsingin puolella sijaitsevat kalaportaat puretaan. Pohjakynnyksen ylävirran puolelle rakennetaan kutusoraikko ja koskialueelle lisätään kiviä.

Ranta-alueille on suunniteltu kevytrakenteisia rantapolkuja, oleskelupaikkoja sekä maisemanhoidon toimenpiteitä. Helsingin puolelle tulee uusi joen rantaan padon viereen nykyiseltä ulkoilureitiltä laskeutuva polku. Helsingin puolelle rannan läheisyyteen tulee kolme uutta oleskelupaikkaa, joista avautuu hienot näkymät koskialueelle.

Pintamateriaalit, kasvillisuus ja rakenteet

Uudet rantapolut ovat kivituhkapintaisia. Ranta-alueilla käytetään luonnonmukaisia, kestäviä, laadukkaita ja alueen ilmeeseen sopivia materiaaleja ja kalusteita. Rannoille tulee infotaulut, joissa kerrotaan Kirkonkylänkosken historiasta sekä luontoarvoista. Kahdelle Helsingin puolelle sijoittuvalle uudelle oleskelupaikalle toteutetaan jyrkän rinteiden vuoksi portaat, jotta kulku näköalapaikalle on turvallista ja välttyään herkän rantatörmän kulumiselta.

Patoalueen ympäristön turvallisuutta parannetaan uusimalla nykyiset kaiteet padon päissä. Padolle ei ohjata jatkossakaan kulkua. Jatkosuunnittelussa kaidemallia valittaessa huomioidaan erityisesti niiden sopiminen kulttuurihistoriallisesti arvokkaan miljööseen.

Nykyinen puusto säilytetään ja maanpintaa muokataan alueella vain rakentamisen kannalta välttämättömillä alueilla. Yksittäisiä pieniä puita ja pensaikkoa voidaan joutua poistamaan rakentamisen tieltä ja myös jatkosuunnittelussa vältetään puiden kaatamista. Uusia puita tai pensaita ei istuteta, jotta padon ympäristössä säilyy sen avoimen alueen luonne ja näkymä vastarannalle.

Istutettava kasvillisuus on ympäristöön soveltuvaa, helppohoitoista ja luonnonlajeista koostuvaa niittyä. Lisäksi nykyisten niittyjen monimuotoisuutta parannetaan torjumalla alueen runsaita haitallisia vieraskasvilajiesiintymiä. Veden äärelle muodostuu ajoittain tulviva rantaniittyvyöhyke, jonka annetaan kasvittaa luontaisesti. Rantaniitylle ei kylvetä siemeniä.

Valaistus

Nykyisen puistoraitin valaistus säilytetään. Uusia valaisimia ei asenneta.

Tasaus ja kuivatus

Rantapolku ja oleskelualueet rakennetaan viettämään Keravanjokea kohti, jolloin pintavedet johtuvat pintoja pitkin uomaan. Muilla alueilla vedet kulkeutuvat uomaan luontaisesti rantatörmä pitkin.

PUISTOSUUNNITELMAN SELOSTUS**Esteettömyys**

Puiston nykyinen talvikunnossapidettävä pääreitti on esteettömyyden perustasoa. Uusi rantapolku ei ole esteetön eikä sitä talvikunnossapidetä.

Hoitoluokka

Suunnittelualue kuuluu hoitoluokkiin A3/R4 (suoja- ja vaihettumisviheralue), B3/A3 (maisemaniitty) ja C1/M2 (lähimetsä). Ensimmäinen tunnus on ABC-hoitoluokan tunnus ja jälkimmäinen RAMS-luokituksen mukainen kunnossapitoluokka.

Muuta

Päätöksentekovaiheessa Helsingin kaupunkiympäristölautakunta päättää Helsingin puolen osalta esitetyn suunnitelman hyväksymisestä. Vantaan kaupunki tekee erillisen päätöksen Vantaan puolelle esitetyn suunnitelman hyväksymisestä. Helsingin ja Vantaan hyväksytyä suunnitelmat on rakentaminen mahdollista aloittaa.